

Rodna Gruda

Na svetu ni raja

There's no Heaven on Earth

Objavljeno dne/Published on: 27.02.2013

Avtor članka/Article Author: Blanka Markovič Kocen. foto: arhiv B. V.

Barbara Vuga se je v Mehiko selila dvakrat. Prvič sama, s kovčkoma evropsko-slovenskih dimenzij. S precej nejasno predstavo, kaj bo tam počela, pa z nekakšno odločenostjo, da dela prav. Želela si je postati dopisnica. Drugič z možem in hčerama, starima šest in tri leta. Prvič je bila zato selitev nekoliko zanesenjaška, pustolovska. »Če se zamislim v tisto leto (2000), tudi neodgovorna. Drugič sem vedela, kaj me čaka, kakor tudi, česar v Sloveniji ne morem več sprejemati. Prednosti in strahovi, o tem težko kaj rečem,« pravi Barbara.

Barbara Vuga has moved to Mexico two times. First time she did it alone, with a suitcase of the European-Slovenian dimensions and a rather vague idea of what exactly she was to do there – yet with a certain determination that she was on a right track. She wanted to become a correspondent. The second time she went there with her husband and two daughters, aged six and three. The first time the moving was somewhat enthusiastic and adventurous. “And if I look back at that year (2000) also irresponsible. The second time I was aware of what was waiting for me there. Also I knew what I wasn't able to put up with anymore in Slovenia. However, the advantages and the fears are difficult to discuss,” says Barbara who, ideally, would like to spend half a year in Mexico and the other half in Slovenia.

Barbara Vuga: »Življenje v Mehiki je težko, veliko težje od slovenskega, ker je neurejeno in nepredvidljivo.«

Kje si ob drugi selitvi videla prednosti in česa te je bilo morda strah?

Na tem svetu raja ni, vsak kraj pa ima svoje dobre in slabe plati. Mehika mi je veliko dala, zato jo imam rada. Slovenija – to so moji predniki, njihove sanje, ljubezni in strahovi. Slovenija je lepa dežela s težko zgodovino, ki je izdelala nezaupljive ljudi, Mehika pa prav tako. V bistvu se državi presenetljivo dopolnjujeta.

Kdaj in kako je padla odločitev?

Drugič leta 2008. Življenje v Sloveniji nam je postalo prenaporno, preprosto se nam je zataknilo. Aurelio, moj soprog, Mehičan, ni našel ustrezne službe, meni moja ni bila všeč. Dekleti sta se imeli sicer lepo, nista pa imeli nič proti temu, da bi se preselili nazaj. Odločitev sva sprejela v eni noči, ko sva ugotovila, da je bilo Slovenije v tistem trenutku dovolj. Jaz sem pogrešala sonce in poskočnost, on pa najverjetneje toplino doma.

Kako so potekale priprave na odhod?

Hitro. Za vrnitev sva se odločila februarja, preselili pa smo se v juliju. Kakšen mesec dni prej smo v Mehiko poslali devet kartonastih škatel lastnine (zelo natančno lahko povem, da so na selitvenem seznamu vedno iste stvari: igrače in knjige). Avto smo prodali, hišo oddali. Kar je bilo mogoče, smo podarili prijateljem, ostalo znesli na podstrežje naše hiše na Mostu na Soči, in stvar je bila opravljena. Pri takem (ciganskem) načinu življenja se navadiš živeti z najnujnejšim ... In ko ti selitveni agent odpelje večino po tvojem mnenju potrebnih stvari, čutiš lahko in prijetno praznost.

Koliko je imela družina opraviti z administracijo, kaj vse je bilo treba pridobiti?

Ker smo razpeti med dve državi, sem vedno skrbela za to, da imamo v obeh urejene dokumente. Najprej, ko sem bila še sama, pa sem si seveda morala izdelati pravo knjigo uradnih papirjev. Vsi dokumenti morajo skozi isti postopek: pridobitev na upravni enoti, sodni prevod in pa apostilja, ki ureja veljavnost dokumenta v Mehiki. Med dokumenti, ki jih moramo pridobiti, so seveda rojstni list, (izjemno pomembno) potrdilo o nekaznovanosti, poročni ali samski list. Seveda vsa potrdila o pridobljeni izobrazbi, vključno z izpisom opravljenih izpitov na fakulteti. To je bilo prvič. Drugič smo imeli že vse urejeno: vsi smo evropski državljani, no, jaz še nisem Mehičanka (tudi ne vem, ali kdaj bom), imam pa urejeno stalno vizo za bivanje. Veste, ko uradniki vidijo, da gre za mešani zakon, jim je vse jasno in rečejo »aha«, pokimajo z glavo, in vse teče kot po maslu. Tudi cariniki, vsi. Kot mi je rekla neka Japonka na letališču v Chicagu (v strašni angleščini, poročena z Američanom): »International marriage? Terrible problems, funny life.« Takrat sem se nasmejala do solz, mislim pa, da boljše definicije za naš položaj ni.

Je bila to pot v neznano ali ste vedeli, kje boste živeli?

Vrnili smo se v našo hišo v prestolnici. Bilo nam je lepo in veseli smo bili, da smo doma.

Mož je imel službo najbrž zagotovljeno, kaj pa ti? S čim si se prve mesece ukvarjala in kaj počneš zdaj?

Skoraj dve leti nisem bila zaposlena, ker sem se hotela spočiti. V Sloveniji je namreč vse preživetje obviselo na mojih ramenih, zato sem delala ves čas. V Mehiki sem zato dve leti spala, hodila v telovadnico in skrbela za dobro počutje svoje družine. Vmes sem napisala nekaj člankov za slovenske in mehiške časopise in prevedla roman ali dva. Potem pa sem se vrnila na šolo, kjer sem prej poučevala književnost. Moji nekdanji kolegi so bili veseli, da sem se vrnila, kar mi je veliko pomenilo. In zdaj še naprej poučujem. Ob večerih študiram, berem, pišem. Zjutraj poučujem, popoldne pa se posvečam hčerama in njuni šoli.

Kakšna je bila izkušnja s šolo, kamor si vpisala svoji hčeri, ki sta sicer že govorili špansko?

Jezik ni bil nikoli ovira, ker sta obe dvojezični. Vpisala sva ju v zasebno šolo, ker so boljše od javnih. Vsak mesec do 10. poravnamo šolnino, ker jima sicer ne dovolijo k pouku. Šolnina za obe znaša, to vas gotovo zanima, osemsto dolarjev na mesec. Šola je dvojezična od vrtea dalje (drugi jezik je angleščina) in Fernanda, ki je zdaj v petem razredu, se že povsem udobno sporazumeva tudi v angleščini. Vsak mesec morata deklici prebrati eno špansko in eno angleško knjigo. Imajo tudi matematično (računalniško) učilnico in laboratorije. Vsi morajo k pouku v uniformah, kar je zaradi družbenih razlik zelo razumno. Pouk traja med 7. in 15. uro, popoldne pa imajo otroci razne krožke, ki jih moramo dodatno plačati. Fernanda hodi k violini, Nikica pa na gimnastiko, za kar plačam sto dolarjev.

Kako se je družina vživela v novo okolje?

V resnici okolje ni bilo novo, vseeno pa smo se počutili kot turisti. Kakšno leto traja, da vzpostaviš normalen življenjski ritem in da se življenje vrne v tisti ustaljeni, monotoni tok. Pri selitvah smo izpostavljeni celi vrsti dogodkov, ki jih jemljem s humorjem. Anekdota, ki bi jo rada delila z vami, je na primer odnos do policistov. V Sloveniji so dekleti v vrtcu učili, naj policiste prosita za pomoč vedno, ko bosta v stiski. V Mehiki pa se moraš policistu izogniti v širokem krogu, ker gre za ljudi sumljive morale. To je bilo prvo, na kar sem opozorila dekleti, ko sta nekega dne policistu mahali iz avta. Zabičala sem jima, da je to prepovedano. Nika, ki je imela takrat šele tri leta, me ni razumela. Vzela sem globus in ji pokazala, da smo se preselili na drug konec sveta. Potem sem vzela steklenico, vanjo nasula kamenje, jo zaprla in jo postavila na glavo. Rekla sem ji, da smo se preselili na drug konec sveta, zavoljo česar so nekatere stvari postavljene na glavo. Medtem ko v Sloveniji nenehno dežuje, je v Mehiki večno sonce. V Sloveniji je veliko dreves in malo avtomobilov, v Mehiki je malo dreves in veliko avtomobilov. V Sloveniji so policisti do otrok nasmejani, v Mehiki se grdo držijo. Pa je vse razumela. Takih prigod je še in še. Moram reči, da sem bila vedno zelo pozorna na dekletin odnos do sveta in naše mednarodnosti. Pravijo sicer, da otroci vse razumejo, jaz pa mislim, da je le treba biti pozoren, da se zlasti čustveno počutijo dobro in da nimajo občutka tujskosti.

Kakšni ljudje so Mehičani, kako so vas sprejeli?

V Mehiki nenehno sije sonce, zato so sončni tudi Mehičani. Sprejeli so nas lepo in veseli so bili, da smo se vrnili. Vsi so nas obiskali, nam pomagali pri urejanju stvari. Lepo je. Nekaterih stvari sem se navzela od njih: ko te kdo vpraša, kako ti gre, ga ne zasuješ takoj z vsemi težavami. Življenje v Mehiki je težko, veliko težje od slovenskega, ker je neurejeno in nepredvidljivo. V zadnjih letih vedno bolj nevarno. Pa vendar ne poznam nikogar, ki bi te zasul s svojimi težavami, nikogar ni treba poslušati, kako slabo mu gre. Ljudje so navajeni nositi križe, ki jih nalaga življenje. In tudi nekaj: solidarnost. Ker sistem ne deluje, ker sociale ni, ker je vlada nekompetentna, so ljudje navajeni pomagati. Ne kar vsem povprek, ampak družini in prijateljem. Zato je mehiška družina tako močna (Carlos Fuentes jo sicer kritizira, češ da zavira razvoj posameznika, kar je prav tako mogoče, pa vendar) in prijatelji sestavni del družine. To je nekaj, kar bi, mislim, Evropi zelo koristilo. To ljudem daje moč in občutek, da so ljubljani. In ta občutek zna ljudi tudi zelo osrečiti, ne glede na vse težave okoli njih.

Ste v svojem okolju srečali tudi Slovence in če, ali so povezani v kakšno slovensko skupnost, je kdo napravil poseben vtis nate?

Slovencev je v Mehiki kar precej, število niha med 30 in 40, in povezani smo v slovensko društvo. Če pa me občutek ne vara, smo vsi zadovoljni, vsak po svoje. Mislim, da je za nas značilno, da nas je sem zaneslo na različne načine, da nismo politični izseljenci ... Mislim, da nas bolj povezuje sanjaštvo. Skoraj bi si upala trditi, da smo vsi tukajšnji Slovenci sanjači in idealisti.

Kako bi ocenila življenjski standard Mehičanov?

Povprečja ni. Slovencev nas je okoli dva milijona in še do nedavnega nas je večina živela v nekakšnem povprečju. Saj vsi vemo, kako so živele družine v socializmu in kdo je bil kdo. Vemo tudi, kako je danes. V Mehiki so družbene razlike obstajale od nekdanj, razlogov zanje pa je več. Najbolj očitna je ekonomska neenakost, ki je zgodovinsko in socialno pogojena: razlike med ekonomskimi razredi so za Evropejca večno nesprejemljive. Rasizem, mačizem, diskriminacija vseh proti vsem. Mehiška družba je, ko jo enkrat spoznaš, kruta, sadistična, česar kot tujec sprva ne zaznaš, ker so Mehičani ljudje z masko. (O tem je pisal v *Labirintu samote* tudi Octavio Paz in kdor namerava živeti v Mehiki, naj si to knjigo res prebere.) Življenjski standard: recimo, da 70 odstotkov tukajšnjih prebivalcev živi slabše, kot bi si zaslužili. Recimo da 5 odstotkov živi bolje, kot si je to z evropske perspektive sploh mogoče predstavljati. Giblješ se v krogu ljudi, ki ti je »določen«. Lahko ti je določeno živeti udobno ali pa ne. Razlika je zlasti v tem, ali imaš dostop do zasebnih šol in zasebnega zdravstva. Ali na mesec razpolagaš z 2000 ali 250 evri.

Kakšen je vaš novi način življenja, tipičen delovni dan?

Vstanemo ob šestih zjutraj, pozajtrkujemo, se uredimo. Potem dekleti odpeljem v šolo (začenjata ob 7.35; takrat se zaprejo vrata in, če smo pozne, tisti dan ne moreta več v šolo), nato grem v šolo jaz. Odpredavam, kar moram, grem na telovadbo, in okrog 14. ure pridem domov. Pripravim kosilo, grem po dekleti. Pojemo, naredimo naloge in potem smo proste. Mož dela od 9. zjutraj do približno 10. zvečer. Ker so podjetniki, določenega urnika nima. Ureja, kar je pač treba. Z dekletoma čez teden ne hodimo nikamor, saj je mesto preveliko, da bi lahko v tisti uri ali dveh, ki nam ostaneta po nalogah, kam odšle. Zato čas med tednom izkoristimo za branje, domača opravila in seveda za njune krožke. Konec tedna je čas, ko si zares odpočijemo. Jaz spim vsaj do desetih, potem odidemo na zajtrk v kakšno restavracijo, pa po opravkih po mestu (mehiška prestolnica nima samo enega centra), na kakšno zabavo ali družinsko srečanje. Veste, tukaj živi čez 20 milijonov ljudi, zato nam nikoli ni dolgčas in moramo dejansko vsak vikend dobro premisliti, na kakšen način bomo preživeli čas. In če smo kdaj cel konec tedna doma, nam je tudi prav lepo. Tu sem se navadila, da je počitek zelo pomemben... Ker je pač življenje v naši okolici tako zelo stresno.

Kje so prednosti in kje pomanjkljivosti življenja v tej daljni deželi?

Prednost je seveda sonce in prijetna klima skozi vse leto. S tem povezana prehranska ponudba, z njo pa počutje. Tukaj se o vremenu pač skoraj ne moremo pogovarjati, ker je vedno enako: nebo je kleno modre barve. Brez oblaka. Zato vsi vremensko občutljivi ljudje ne trpijo. Tega v Mehiki ne poznamo. Zato pa smo pod nenehnim stresom. Umreš lahko na vsakem koraku. Organizirani kriminal se je razrasel do kolumbijskih mer. Država ne deluje, oblast je marionetna, nasilje je prisotno na vsakem koraku. Nasilje pronica v odnose med ljudmi, požira

vse, kar ima Mehika žlahtnega ponuditi. Upam, da se bo to kmalu uredilo, ker smo se znašli v veliki krizi vrednot in življenje ... to ni veliko vredno.

Kako ohranjaš stike z domačimi, s prijatelji?

Po telefonu in prek elektronske pošte. Veliko jih imam tudi na Facebooku. Skypa pa zaradi pomanjkanja časa ne uporabljam pogosto. Vsaj na dve leti se za mesec ali dva preselimo v Slovenijo.

Si kdaj obžalovala svojo odločitev?

Seveda, da sem jo. V Mehiki sem doumela pravilnost besede »homesickness«. To ni domotožje, ne toži se mi po domu, včasih mi je od bolečine prav slabo. Domotožje je romantična in svetobolna beseda, ki za današnji čas ni več primerna. Obžalujem, hkrati pa si mislim, da je tako verjetno moralo biti. In kadar sem nesrečna, si mislim, da bi bila verjetno v Sloveniji nesrečna z avoljo kakšne druge stvari.

Razmišljaš o vrnitvi kdaj v prihodnosti?

Razmišljam in jo načrtujem. Zlasti zato, ker me življenje tukaj vedno bolj utruja. Najraje bi videla, ko bi lahko polovico leta preživela tukaj in polovico tam. Tako bi bilo po mojem najbolj pravično za vse, ki smo vpleteni v tole mednarodno družinsko bratovščino. Zdaj je namreč vedno tako, da se ob naših premikih po svetu pol družine veseli in pol žalosti. In to preprosto ni prav.

Fernanda in Nicole: Pravijo sicer, da otroci vse razumejo, vseeno pa je treba biti pozoren, da se zlasti čustveno počutijo dobro in da nimajo občutka tujskosti.

Mehiška družina je močna in prijatelji so sestavni del družine. To je nekaj, kar bi Evropi zelo koristilo.

Življenjski standard Mehičanov: razlika je zlasti v tem, ali imaš dostop do zasebnih šol in zasebnega zdravstva. Ali na mesec razpolagaš z 2000 ali 250 evri.